

Evaluatie pilot Opkopen schulden 2018-2019

Inleiding

Najaar 2016 is de gemeente Helmond gestart met de pilot Opkopen schulden. In 2017 is er een tussentijdse evaluatie geweest van de pilot en is besloten om de pilot voort te zetten. Bijgaande eindevaluatie biedt inzicht in de pilot en de behaalde resultaten over 2018 en 2019.

Doel van de pilot

Het doel van deze pilot was om inwoners die geen aanspraak kunnen maken op voorliggende voorzieningen én waar een of meerdere kleine schuld(en) een traject richting schulddienstverlening óf arbeid in de weg staat een helpende hand toe te steken. Dit gebeurde door middel van het opkopen van de schulden waardoor het mogelijk gemaakt werd om een verdere dienstverlening in te zetten. Op deze manier wordt voorkomen dat er grotere, moeilijker te hanteren schulden ontstaan. De pilot had geen preventief oogpunt maar is ontstaan om de toegang naar schulddienstverlening te vergroten.

Criteria pilot

De volgende aanvraagcriteria zijn geformuleerd:

1. Er mag geen sprake zijn van een voorliggende voorziening. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bijzondere bijstand;
2. Het gaat om een schuld die een traject richting bijvoorbeeld schulddienstverlening of arbeid in de weg staat;
3. De schuld mag niet ontstaan zijn door verwijtbare fraude;
4. Aan de deelnemers wordt gevraagd of zij bereid zijn een tegenprestatie te leveren. Dit kan bijvoorbeeld zijn enkele dagdelen meedraaien in een wijkaccommodatie of op een school maar ook het volgen van een budgetteringscursus. Een re-integratiecoach bepaalt in nauw overleg met de kandidaat wat de eventuele tegenprestatie wordt, in alle gevallen zal maatwerk worden toegepast.

Resultaten pilot

In de onderstaande tabel worden de resultaten beknopt weergegeven.

Resultaten pilot Opkopen schulden 2018 en 2019						
	Aantal	Team Schulddienstverlening gemeente Helmond	LEV- groep	GO- team	AMW	Vluchtelingenwerk
Aanvragen	17	12	2	1	1	1
Toekenningen	14	12	1	1	-	-
Afwijzingen	3	-	1	-	1	1

Van 14 toegekende aanvragen zijn de resultaten als volgt. In de meeste gevallen is door het opkopen van schulden gezorgd dat een nieuwe schuldregeling getroffen kon worden (vijf keer) of dat de huidige schuldregeling doorgezet kon worden (vier keer). In twee gevallen is een hogere schuldenpositie voorkomen, twee keer is gezorgd dat een huisuitzetting van een gezin met kind(eren) niet heeft plaatsgevonden en één keer is gezorgd dat de kinderopvang doorgezet kon worden waardoor de ouder het werk heeft kunnen behouden.

Onderstaande tabel geeft een gedetailleerd beeld van de toekenningen.

Jaar	Huishouden	Aanvrager	Doel	Wat is voorkomen	Openstaand	Soort schuld
2018	Alleenstaande ouder	Sdv	Nieuwe schulden oplossen	Stopzetten schuldregeling	€ 1.145,80	Fraude externe budgetbeheerder
2018	Samenwonend	Sdv	Nieuwe schulden oplossen	Stopzetten schuldregeling	€ 2.427,00	Terugbetaling toeslagen
2018	Alleenstaand	Sdv	Woningbehoud	hogere maatschappelijke kosten /weigering schuldregeling	€ 3.452,35	Voorkomen ontruiming
2018	Alleenstaande ouder	Sdv	Woningbehoud	Gezin op straat / hogere maatschappelijke kosten	€ 1.552,42	Voorkomen ontruiming
2018	Alleenstaand	Sdv	Nieuwe schulden oplossen	Sociale uitval en schulden	€ 644,97	Afgesloten van Internet/tv/telefonie en daarom geen contact met familie
2018	Samenwonend met kinderen	LEV-groep	Nieuwe schulden oplossen	Stopzetten schuldregeling	€ 2.316,12	Kinderopvang
2018	Samenwonend met kinderen	GO-team	Woningbehoud	Gezin op straat / hogere maatschappelijke kosten	€ 2.329,41	Huurachterstand
Totaal 2018	€ 13.868,07					
2019	Alleenstaande ouder	Sdv	Woningbehoud	Weigering schuldregeling / hogere maatschappelijke kosten	€ 1.183,48	Huurachterstand
2019	Alleenstaande ouder	Sdv	Kinderopvang behouden voor werkbehoud ouder	Weigering opvang en mogelijk ontslag	€ 2.635,70	Kinderopvang
2019	Alleenstaand	Sdv	Vordering tegen finale kwijting betalen	Hogere schuldenpostie en beëindiging schuldregeling	€ 1.875,57	Voldoen openstaande nota die belemmering vormde voor schuldregeling
2019	Alleenstaand	Sdv	Onderneming belastingtechnisch afronden, bedrijf niet levensvatbaar volgens BBZ	Weigering schuldregeling door onduidelijke schuldenpositie	€ 641,30	Afronden boekhouding
2019	Alleenstaande (weduwe)	Sdv	Terugstorting CAK na uitdeling schuldregeling alsnog gevorderd	Schulden na geslaagde schuldregeling	€ 358,26	Schuld CAK
2019	Gehuwd	Sdv	Onderneming belastingtechnisch afronden, bedrijfsactiviteiten waren al beëindigd	Weigering schuldregeling door onduidelijke schuldenpositie	€ 1.837,98	Afronden boekhouding
2019	Alleenstaand	Sdv	Onderneming belastingtechnisch afronden, bedrijf niet levensvatbaar volgens BBZ	Weigering schuldregeling door onduidelijke schuldenpositie	€ 2.988,70	Afronden boekhouding
Totaal 2019	€ 11.520,99					

Drie aanvragen zijn afgewezen of niet in behandeling genomen. In één geval was dit omdat er geen sprake was van een dreigende huisuitzetting. Er heeft wel een adviesgesprek plaatsgevonden met het team schulddienstverlening. In een andere casus was schulddienstverlening een voorliggende voorziening. Of deze persoon is aangemeld bij schulddienstverlening is niet bekend, omdat de naam niet bekend was. In de laatste aanmelding ging het om (reis)kosten voor gezinshereniging uit oorlogsgebied. Deze aanvraag is afgewezen omdat het om mensen ging die niet in Nederland woonachtig waren en waarbij niet duidelijk was waar de middelen vanuit Opkopen schulden precies voor gebruikt zouden worden. Er is later wel een andere aanvraag gedaan voor dezelfde persoon, die is toegekend om sociale uitval en schulden te voorkomen.

Onderstaande tabel geeft een gedetailleerd beeld van de aanvragen die zijn afgewezen.

Afwijzingen						
Jaar	Huishouden	Aanvrager	Omschrijving	Openstaand	Reden niet in behandeling genomen/ afgewezen	Aanvullende informatie
2018	Alleenstaande ouder	AMW	Huurachterstand	€ 1.172,-	Geen dreigende huisuitzetting	Er heeft een adviesgesprek met het team schulddienstverlening plaatsgevonden
2018	Alleenstaande ouder	LEV-groep	Schulden wegnemen	€ 2.537,19	Sdv voorliggend	Geen naam genoemd dus niet bekend of deze persoon bij schulddienstverlening is aangemeld
2018	Alleenstaand	Vluchtelingenwerk	(Reis)kosten gezinshereniging uit oorlogsgebied	Max. € 2.000,-	Ging om mensen die niet in Nederland woonden + niet duidelijk waar de middelen precies voor gebruikt zouden worden	Er is later een andere aanvraag voor deze persoon gedaan die wel is toegekend om sociale uitval en schulden te voorkomen
Totaal 2018				€ 5.709,19		
Totaal 2019	n.v.t.					

De tegenprestatie

Gezien de uitval van de re-integratiecoach is er door de overige projectmedewerkers bij het bepalen van de tegenprestatie vooral gekeken naar de mogelijkheden binnen de bestaande situatie en/of het bestaande hulpverleningstraject. Er is in enkele gevallen bijvoorbeeld als tegenprestatie opgenomen dat verwacht wordt dat de inwoner actief blijft meewerken aan de huidige schuldregeling, gebruik blijft of gaat maken van budgetbeheer en/of budgetcoaching, of een taalcursus zal gaan volgen.

Lange termijn effecten

In de vorige evaluatie kon nog niks gezegd worden over de lange termijn effecten van de inzet vanuit Opkopen schulden omdat de pilot daarvoor te kort liep. Momenteel is dit wel het geval en kunnen de eerste resultaten over de lange termijn effecten gedeeld worden.

In 2016 zijn vier aanvragen toegekend. In drie gevallen was het doel van inzet vanuit Opkopen schulden de voortzetting van de schuldregeling. In alle drie de gevallen is de schuldregeling na drie jaar geslaagd en hebben de inwoners een schone lei. In één casus is er vanuit opkopen schulden een huurachterstand betaald, zodat de inwoner niet uit huis zou worden gezet en behandeling zou kunnen doorgaan in een stabiele leefomgeving. Voorwaarde was dat de inwoner zich onder bewind zou laten stellen. Dit heeft de inwoner gedaan. De inwoner is nog steeds woonachtig op hetzelfde adres.

In 2017 zijn zeven aanvragen toegekend. Bij vier casussen was het doel van de inzet vanuit Opkopen schulden voortzetting van een bestaande schuldregeling. In twee gevallen hiervan is de schuldregeling na drie jaar geslaagd en hebben de inwoners een schone lei. Eén inwoner is tussentijds overleden en in één geval is de schuldregeling niet geslaagd door toedoen van de klant.

In twee casussen was er inzet vanuit Opkopen schulden om een nieuwe schuldregeling mogelijk te maken. Eén keer heeft dit geleid tot een geslaagde schuldregeling na drie jaar en één schuldregeling loopt momenteel nog.

In de laatste casus was de inzet vanuit Opkopen schulden om een escalatie in de schuldenproblematiek te voorkomen. Een hogere schuldenpositie is hiermee voorkomen. Deze inwoner is niet meer in traject bij het team schulddienstverlening.

Lange termijn effecten 2016	Situatie na verloop van tijd		
Doel	Totaal	Geslaagd	Niet geslaagd
Voortzetting schuldregeling	3	3	-
Stabiele woonomgeving	1	1	-

Lange termijn effecten 2017	Situatie na verloop van tijd				
Doel	Totaal	Geslaagd	Niet geslaagd	Tussentijds beëindigd (overleden)	Loopt nog
Voortzetting schuldregeling	4	2	1	1	-
Nieuwe schuldregeling	2	1	-	-	1
Voorkomen escalatie schuldenproblematiek	1	1	-	-	-

Financiële verantwoording

Voor de pilot "Opkopen schulden" is structureel € 50.000 per jaar beschikbaar gesteld vanuit de middelen aanpak armoede (20600 - 45657).

Jaartal	Uitgekeerd om schulden op te kopen	Onderbesteding
2016*	€ 2.014,81	€ 47.985,19
2017	€ 16.270,99	€ 33.729,01
2018	€ 13.868,07	€ 36.131,93
2019	€ 11.520,99	€ 38.479,01

* De pilot is gestart in de tweede helft van 2016.

Conclusies

Resultaten 2018-2019

De pilot heeft ook in 2018 en 2019 mooie resultaten laten zien. 14 huishoudens hebben door een toegekende aanvraag een grote stap gezet richting een schuldenvrije toekomst. De pilot was nodig om hierin een doorbraak te forceren.

In de meeste gevallen is gezorgd dat er een nieuwe schuldregeling getroffen kon worden. Door hierop in te spelen op het moment dat de casus aan het licht kwam, is voorkomen dat de desbetreffende inwoners nog meer schulden opbouwden. Daarnaast is er enkele keren voor gezorgd dat een huidige schuldregeling kon worden doorgezet. Het stopzetten van een schuldregeling kan verregaande gevolgen hebben voor de inwoner; een schuldenvrije toekomst is dan namelijk niet meer in zicht en de kans op verergering van de problematiek is dan groot.

De pilot heeft niet alleen gezorgd dat grotere financiële problemen voor deze inwoners zijn voorkomen (waarmee ook hogere maatschappelijke kosten zijn voorkomen), maar ook op sociaal-maatschappelijk gebied heeft de inzet effect gehad. Er zijn bijvoorbeeld huisuitzettingen voorkomen, waarmee is gezorgd dat gezinnen met kinderen niet op straat zijn beland. Ook is in sommige gevallen sociale uitval voorkomen of is ervoor gezorgd dat kinderopvang behouden bleef voor het werkbehoud van de ouder.

Lange termijn effecten

De pilot loopt nu lang genoeg om iets te kunnen zeggen over de lange termijn effecten van de inzet vanuit Opkopen schulden. Van de negen casussen waarin in 2016/2017 door inzet vanuit Opkopen schulden een schuldregeling is gestart of voortgezet, zijn er reeds zes schuldregelingen geslaagd. Deze inwoners hebben nu een schone lei en kunnen zonder schulden en de stress die ze hiervan eerder ervoeren verder. Het projectteam is blij met deze positieve uitkomsten. Eén van deze negen schuldregelingen is niet geslaagd, één is tussentijds beëindigd door overlijden van de klant en één regeling loopt momenteel nog.

Daarnaast was in één casus het doel van de inzet dat de inwoner niet uit huis zou worden gezet en behandeling zou kunnen doorgaan in een stabiele leefomgeving. De inwoner is nog steeds woonachtig op hetzelfde adres. In de laatste casus is een hogere schuldenpositie voorkomen. Deze inwoner is niet meer in traject bij het team schulddienstverlening.

Vervolg

Gezien het succes van de pilot willen we deze pilot graag voortzetten als regulier beleid. Het doel van de pilot past binnen de visie op schulddienstverlening zoals beschreven in de kadernota. Opkopen schulden is één van de instrumenten die we kunnen inzetten om ervoor te zorgen dat (grotere) financiële problemen voorkomen worden en inwoners beter kunnen meedoen, rondkomen en vooruitkomen. Daarnaast draagt deze werkwijze bij aan een verbetering van onze dienstverlening, gezien het maatwerk dat geleverd wordt en maakt deze werkwijze het mogelijk om te doen wat nodig is. Verder verbindt deze werkwijze professionals van verschillende disciplines in het sociale domein.

We stellen echter wel een aantal wijzigingen voor die ervoor moeten zorgen dat deze werkwijze ook binnen het maatschappelijk veld beter bekend is waardoor er meer inwoners geholpen kunnen worden waar dat nodig is.

Verbeterpunten:

a. We nemen 'de mogelijkheid om schulden op te kopen die een belemmering zijn in het dagelijks functioneren van de aanvrager' expliciet op als criterium zodat dit geborgd wordt binnen opkopen schulden. Het tweede criterium wordt als volgt gewijzigd:

"2. Het gaat om een schuld die een traject richting bijvoorbeeld schulddienstverlening of arbeid in de weg staat *of die een belemmering vormt in het dagelijks functioneren van de aanvrager;*"

b. Daarnaast wordt deze mogelijkheid ook benoemd in het doel van deze werkwijze. Het doel wordt hiermee:

Het doel van opkopen schulden is om inwoners die geen aanspraak kunnen maken op voorliggende voorzieningen én waar een of meerdere kleine schuld(en) een traject richting schulddienstverlening óf arbeid in de weg staat *óf een belemmering vormt in het dagelijks functioneren van de aanvrager* een helpende hand toe te steken.

c. Afstemming met en communicatie richting partners:

Afstemming met maatschappelijke partners is nodig zodat eventuele aandachts-/verbeterpunten kunnen worden meegenomen in de vervolginvulling van de werkwijze van opkopen schulden. Daarnaast is het belangrijk om te communiceren wat er mogelijk is binnen opkopen schulden en wat ervoor nodig is.